

صدام، تنها برنده تحریم‌ها است!

در اواخر ماه اکتبر، برای نخستین بار از سال ۱۹۹۲ کنگره ملی عراق، (گروه حمایتی از مخالفان رژیم عراق) یک نشست همگانی در نیویورک تشکیل دادند تا ضمن نمایش اقتدار خود کمک‌ها و حمایت آمریکا را نیز به خود جلب کنند. مقامات رسمی و اعضای کنگره آمریکا گرچه از این اجلاس ابراز خشنودی کردند ولی کسالت و یأس از لابی‌های این خشنودی به خوبی آشکار بود. از آن سو، شورای امنیت سازمان ملل نیز برای یافتن راه‌های دیگر برای اوضاع دردناکی که طی نه سال بر مردم ستم کشیده عراق گذشته است، بدون نتیجه به بحث‌های خود ادامه داد.

از یک نظر، حمایت آمریکا از مخالفان صدام بیشتر به پارس کردن می‌ماند تا گاز گرفتن. سال گذشته بیل کلینتون پس از مدت‌ها کلنجار رفتن با کنگره، قانونی را به امضا رساند که در آن ۹۷ میلیون دلار برای آموزش مخالفان رژیم عراق و تجهیز نظامی آنها پیش‌بینی شده بود ولی این رقم در پیچ و خم‌های اداری پس از یک سال به ۵ میلیون دلار وسایل اداری تبدیل شد و آموزش‌های نظامی نیز جای خود را به فعالیت‌های «روابط نظامی - غیرنظامی» داد. مقامات آمریکایی می‌گفتند هدف مشخص آمریکا باید قبل از هر اقدام دیگر بر سرنگون کردن دیکتاتور عراق متمرکز شود، اما گرفتاری اینجا بود که چنین هدفی عملاً غیرممکن می‌نمود.

«توماس پیکرینگ» یک مقام عالی‌رتبه وزارت امور خارجه آمریکا وعده داد چنانچه عراق حملاتی «عمده» علیه شیعیان سورش در جنوب عراق انجام دهد، آمریکا بمباران‌های خود را بر اهداف بیشتری در خاک عراق تشدید خواهد کرد که این وعده ظاهراً هم توخالی است و هم در جزئیات آن چندین اگر و اما و ولی وجود دارد. با چنین حمایت‌های بی‌بستوانه‌ای، کنگره ملی عراق برای دست زدن به اقدامات جدی روزهای سختی در پیش خواهد داشت. گروه‌های معارض شیعه که از نظر عملیات نظامی در داخل خاک عراق بر دیگر گروه‌های مخالف برتری چشم‌گیر دارند در نشست نیویورک شرکت نکردند. گروه‌های شبه نظامی کرد که در منطقه‌ای از شمال عراق موفق به ایجاد یک خودمختاری

شده‌اند در کنفرانس نیویورک حضور یافتند ولی شک و تردید خود را از موفقیت این نشست پنهان نکردند. آنها از برگزاری این کنفرانس در سرزمین‌های تحت کنترل کردها در شمال عراق خودداری کردند. نماینده آنها در نیویورک گفت: آمریکایی‌ها از تضمین امنیت چنین نشستی در شمال عراق خودداری کرده‌اند، چنانچه آمریکایی‌ها بخواهند پای خود را از ماجرا بیرون بکشند چرا کردها خود را الوده کنند؟

به این ترتیب به نظر می‌رسد آمریکایی‌ها مایلند فعالیت‌های خود را در مقابله با صدام حسین در چارچوب شورای امنیت سازمان ملل محدود کنند و از طریق این شورا، عراق را وادارند اعمال کنترل بر تسلیحات آن کشور که به دنبال بمباران خاک عراق به وسیله آمریکا و انگلیس قطع شده بود، مجدداً برقرار شود. انگلیستان و هلند اخیراً پیشنهاد کرده‌اند که در مقابل آغاز کنترل تسلیحات عراق و اعزام بازرسان بین‌المللی به بغداد تحریم‌های اقتصادی علیه عراق قدری تعدیل شود. آمریکا با این طرح موافقت کرده است.

کابوس وتوی روسیه

تا این لحظه عراق و متحد بسیار نزدیکش، روسیه، در شورای امنیت خواستار آن هستند که در مقابل برداشتن کامل تحریم‌ها، عراق اجازه دهد کنترل تسلیحاتش مجدداً از سر گرفته شود. با آنکه آمریکا و انگلیس بیشترین آراء را در شورای امنیت دارند و طرح‌های آتی آنها نیز چون گذشته به تصویب خواهد رسید ولی حق وتوی روسیه همواره برایشان چون یک کابوس خواهد بود، مگر آنکه روسیه نیز سرانجام به جرگه طرفداران آمریکا و انگلیس بپیوندد. در این صورت نیز عراق گفته است هرگز به دو کشور آمریکا و انگلیس اجازه نخواهد داد خودسرانه به کنترل تسلیحات آن کشور اقدام کنند. از این گذشته، دلیلی وجود ندارد که کنترل‌های آتی از کنترل‌ها و بازرسی‌هایی که در گذشته اعمال شده، موفق‌تر باشد.

عدم موفقیت تحریم‌ها در بسیاری از موارد، لزوم تجدیدنظر در آنها را آشکار می‌کند. ادامه وضع فعلی نه تنها شدیدترین ستمی است که بر مردم عراق رفته و می‌رود بلکه دیکتاتور سنگدل

این کشور را جری‌تر می‌کند، از سال ۱۹۹۶ که شورای امنیت مشاهده کرد تحریم‌ها چه بلایی بر سر مردم عراق آورده است اجازه داد عراق در مقابل دریافت اولیه‌ترین کالاها و داروهای مورد نیاز مردم، مقداری از نفت خود را به فروش برساند، ولی صنایع فرسوده و گاه مستهلک شده عراق توانایی تولید حتی آن مقدار از نفتی را نداشت که بتوان در قبالتش اقدام به خرید کالاهای ضروری نظیر مواد غذایی و دارو کرد و بنابراین به تدریج پولی که می‌بایست در قبالت فروش نفت صرف خرید کالاهای اساسی شود به تعمیرات و بازسازی تأسیسات نفتی، آب و برق و ماشین‌آلات کشاورزی اختصاص داده شد تا جایی که امروز دارو در ردیف پنجم هزینه‌های این کشور قرار گرفته است.

امروز تمام کوشش غرب بر آن قرار گرفته که عراق در برنامه نفت در مقابل غذا و دارو اقدام به خرید تکنولوژی‌هایی نکند که بتوان از آنها در صنایع نظامی استفاده کرد. شورای امنیت در این طرح حق خود را برای متوقف ساختن هر قرارداد خریدی که مشکوک تشخیص دهد، حفظ کرده است. با این حال تهیه بسیاری از قطعاتی که عراق برای تکنولوژی خود نیاز دارد چندان مشکل نیست. بسیاری از این قطعات به ویژه وسایل رایانه‌ای در اردن یافت می‌شود و با یک رانندگی کوتاه میان دو کشور، می‌توان به آنها دست یافت. از هم‌اکنون به خوبی مشهود است که هرچه تحریم‌ها علیه عراق طولانی‌تر می‌شود نقایص و ضعف‌های این تحریم‌ها آشکارتر می‌شود. شورای امنیت برنامه نفت در مقابل غذا را به منظور کوتاه کردن دوره تحریم‌ها اعلام و اعمال کرد و حالا همین شورا به زمان طولانی برای اصلاح اصول تحریم‌ها نیازمند است. معادله بسیار ساده است، یک طرف معادله یعنی غرب، شورای امنیت و ابزارشان یعنی تحریم‌ها و ملت عراق که قافیه را باخته‌اند و طرف دیگر یعنی صدام حسین به تنهایی از شکست طرح‌های تحریم بهره‌مند است.

منبع: مجله اکونومیست: ششم نوامبر ۱۹۹۹
برگردان از بخش ترجمه «گزارش»